

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2022 | Week 23

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3

8075 CN Elspeet

Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

KERKDIENTEN

D.V. zondag 12 juni 2022

09.30 uur ds. E. Meijer te Werkhoven

15.00 uur ds. E. Meijer

D.V. vrijdag 17 juni 2022

15.00 uur ds. M. van Kooten (Huwelijksbevestiging)

Collecten

1. Fonds christelijke doeleinden

2. Kerk

3. Instandhouding predikantsplaats

Van harte aanbevolen

Kinderoppas

Erica Koetsier-Schuiteman, Daniëlle Smit-Mulder en

Julia de Weerd

Oranjehof

Kerkradio Oranjehof – Elspeet 10.30-11.15

Maandagmorgen: "voorlezen" door mw. I de Vogel

Woensdagmorgen 22 juni: Psalmen op verzoek.

Wilt u voor uw opa of oma een psalm aanvragen, voor een oom of tante of is er iemand jarig of heeft iemand een bemoediging nodig of iets anders waarom je een ander blij wil maken, vraag dan een psalm aan!

Bel naar Aly van Ark 0577-492059 / jvanark@solcon.nl of info@oranjehof.org

De uitzending vindt plaats vanuit de HHK, vierhousterweg, te beluisteren via kanaal 58 op de kerkradio of via www.hhgelspeet.nl/preek-luistere

Vrijdagochtend 24 juni is er een meditatie in Oranjehof van 10.30 uur - 11.30 uur. Allen van harte welkom! Heeft u vragen?

Bel naar de oranjehof!

0577-492278 / info@oranjehof.org

Evangelisatie Loosduinen (I)

Meerdere zondagen per jaar ga ik voor in de evangelisatie te Loosduinen. Dit sedert dat ik in 1988 preekconsent kreeg. Onlangs heb ik een referaat gehouden voor deze 'gemeente' over de geschiedenis van die evangelisatie. Omdat er wellicht lezers geïnteresseerd zijn bij dit onderwerp en nieuwsgierig zijn waar de predikant zijn vrije zondagen doorbrengt wil ik er ook in de kerkbode over schrijven.

Bij evangelisatie denken wij in de eerste plaats aan verbreiding van het Evangelie aan hen die daarvan vervreemd zijn in ons eigen land. Het werd vroeger ook wel inwendige zendig genoemd. Overigens wordt dat in Loosduinen door de vrije evangelisatie ook gedaan want ze hebben aldaar een bijbelkiosk.

Bij evangelisatie in de hervormde kontekst denken we ook aan een samenkomst van mensen die in een bestaande gemeente zich niet meer thuisvoelen maar er ook niets in zien om naar een ander kerkelijk verband over te gaan of een nieuw kerkverband te beginnen. Er wordt dan niet van de kerk gebruik gemaakt maar van een zaaltje, zoals dat vroeger ook gebeurde toen er in de synagoge voor de eerste christenen geen plaats was. We denken aan de school van Tyrannus. Zo'n evangelisatie was niet altijd van beslist gereformeerde snit. Er zijn ook heel wat evangelisaties ontstaan binnen gemeenten waar de gereformeerde prediking was. Zo was dat het geval in mijn eerste gemeente Montfoort en de buurgemeenten IJsselstein en Vreeswijk. Later zijn dat bijzondere gemeenten geworden en na 2004 protestantse gemeenten. Dr.R.de Reuver omschreef de evangelisaties in een studie die hij daarover maakte: 'Een evangelisatie fungeerde als een schuilplaats voor een theologische minderheid'. Dr.W.Verboom definieerde het als volgt: 'Het was een soort emancipatiebeweging. Wat Kuyper met de gereformeerde kerk deed voor de kleine luiden, deden de evangelisatieverenigingen in het klein voor hun leden'. Heel veel van wat we nu Gereformeerde Bondsgemeenten of wijken noemen zijn afkomstig uit zo'n evangelisatie. Dat was het geval in Amstelveen, Apeldoorn, Baarn, Berkenwoude, Breukelen (na 2004 HHK), Capelle a/d IJssel, Doetinchem, Epe, Goes, Gouda, Krimpen a/d IJssel, Lekkerkerk, Middelburg, Moordrecht, Noordwijk, Rhenen, Sliedrecht, Stolwijk, Waarde (later de HHK te Kruijningen geworden), Zoetermeer en Zwolle. Waarschijnlijk ben ik er wel een paar overgeslagen. De bedoeling van een evangelisatie op gereformeerde grondslag was altijd om volwaardig deel uit te mogen maken van de bestaande hervormde kerk maar dan wel geheel naar Schrift en belijdenis. Prof.dr.J.Severijn schreef in de Waarheidsvriend in 1941: 'Men bedenke dat de aanleiding voor vele evangelisaties zou worden weggenomen indien de officiële prediking naar Schrift en belijdenis werd onderhouden. Waar dat niet het geval is, geeft de Kerk aanleiding tot oprichting van zulke evangelisaties. De kerk is hiervoor allereerst verantwoordelijk en niet de leiding der evangelisaties.'

Ook in Loosduinen voelde men zich gedrongen na de Tweede Wereldoorlog om een evangelisatie op Gereformeerde Grondslag te verwerkelijken.

In vroeger dagen bepaalde de toren van de Abdijkerk de skyline van Loosduinen. Het ontbrak in het tuindersvolk aan flats en grote nieuwbouwwijken. In 1899 werd er zelfs een groenteveiling opgericht. Op de toren van de Abdijkerk staat geen haan of kruis maar

twee klompen om daarmee de burgerlijke situatie te tekenen. Met recht een klompenkerk.

Uiteraard was de Abdijkerk vanouds ook een Rooms Katholieke kerk. Het is eigenlijk de oudste van Den Haag waarvan Loosduinen tegenwoordig een onderdeel is. De kerk dateert uit 1232 en is vooral bekend geworden vanwege een bijzonder 'mirakel'. Een 'gebeurtenis' die op twee houten borden in de kerk nog heden ten dage te lezen staat.

De tekst op het wandbord komt in het kort hierop neer. Gravin Margaretha van Hennenberg, een nicht van "der keer'len god" Floris V, kreeg bezoek van een arme vrouw die zo'n mooie, sprekend op elkaar gelijkende tweeling op haar armen droeg dat de gravin de vrouw beschimpte dat deze kinderen nooit door één man verwekt konden zijn. De vrouw voelde zich, zoals te begrijpen, diep gekwetst. Ze wenste de gravin toe dat zij zo veel kinderen tegelijk mocht baren die op elkaar leken als dat er dagen in het jaar zijn.

Op Goede Vrijdag 1276 beviel Margaretha van 365 kinderen. De jongetjes heetten allemaal Johannes en de meisjes Elizabeth. Op diezelfde dag stierf echter Margaretha alsmede al de kinderen, nadat deze in twee bekkens (jongens en meisjes apart) door de Utrechtse bisschop Guido waren gedoopt. De doopbekkens zijn boven het wandbord gehangen met daarbij de mededeling: "In dese twee bekkens syn alle dese kinderen ghedoopt."

Hoe komt zo'n legende toch in de wereld? Medici hebben zich er ook over gebogen. Men neemt aan dat Margaretha niet na de geboorte van 365 kinderen is gestorven, maar als gevolg aan de aandoening mola hydatidosa, oftewel druiventroszwangerschap. Daarbij komen geen kleine mensjes op de wereld, maar slijmerige blaasjes. Waar in de moederschoot normaliter het embryo en de placenta tot ontwikkeling komen na de bevruchting, is het bij de molazwangerschap zo dat het weefsel dat de placenta moet gaan vormen, extreem snel groeit tot een druiventrosachtig gezwel. Het embryo sterft daarbij in vroeg stadium af. Als er geen miskraam optreedt, is uiteindelijk het bevallen van een druiventrosachtige inhoud het resultaat.

Sinds het bekend worden van de bijzondere bevalling van Margaretha van Hennenberg werd Loosduinen bedevaartsplaats bij uitstek voor kinderloze vrouwen, zoals men in Israël de toevlucht nam tot het graf van Rachel bij Bethlehem. Men waste dan de handen in de doopbekkens met de hoop op vruchtbaarheid.

In 1572, tijdens de Tachtigjarige Oorlog, werd het klooster van de cisterciënzers, waarbij de kerk behoorde, door de Spanjaarden grotendeels afgebroken. Ze wilden daarmee zien te voorkomen dat de

geuzen, die vanaf 1 april dat jaar grote successen boekten op de Spaanse dwingelandij, er hun intrek zouden nemen. Daarbij is het originele wandbord ook verloren gegaan.

Maar wie schetst onze verbazing? Toen de Staten van Holland in 1580 de kerk in Loosduinen toewezen aan de gereformeerden, liet de eerste Loosduinse predikant, Jacob Cornelisz. van Meurs om de herinnering aan de legende levend te houden een nieuw wandbord maken. In Delft kocht hij bovendien twee nieuwe bekkens, die hij bij het wandbord liet hangen.

En na die tijd gebeurde het met regelmaat dat onvruchtbare vrouwen naar de gereformeerde kerk van Loosduinen kwamen om hun handen in de bekkens te wassen of die op hoop van kinderzegen aan te raken. De Loosduinse arts-dichter Jacob Westerbaen (door zijn huwelijk heer van Brandwijk), die in zijn dagen tot de beste dichters van de gouden eeuw werd gerekend, schreef in 1654 een gedicht over de legende waaruit blijkt dat het ook toen ook nog actueel was om naar de gereformeerde kerk in Loosduinen te gaan in de hoop op kinderen. Van waarschuwen ertegen vernemen we niets!

Overigens was de eerste predikant van Loosduinen onverdacht gereformeerd. Dat er in de overgang van Rome naar Reformatie wat bijgelovigheden bleven hangen doet daar niets van af. Iemand als Melanchton was soms ook nog flink bijgelovig.

Dat Van Meurs onafgebroken van 1578 tot 1616 Loosduinen diende spreekt boekdelen. Zeker in die tijd waar het vaak grote problemen gaf met de eerste predikanten die betreffende de leer van de rechtvaardiging door het geloof niet van Roomse smetten vrij waren. De beroeping van de eerste predikant had wel heel wat voeten in aarde.

Van Meurs was een monnik van het reguliere klooster van Sint-Marie in Utrecht, dat hij in februari 1576 de rug toekeerde. Samen met een Utrechtse vrouw, die nog niet tot het gereformeerde geloof gekomen was, arriveerde hij in Den Haag. De Classis eiste van hem dat hij niet met haar zou trouwen voor ze met hem „eens in den gelove" zou zijn.

Van Meurs werd na zijn proefweek op 17 februari 1578 door de classis geëxamineerd overeenkomstig de regels die de Dordtse synode van 1574 had vastgesteld voor hen, die eertijds „monniken en de papen" geweest waren. Het afzweren van het pausdom en de kloostergelofte en het belijden van de rechte leer namen daarbij een grote plaats in. Van Meurs slaagde en werd in Loosduinen beroepen, waar hij zijn intrede deed op een dag ergens tussen 15 september en 3 november 1578. Zijn jaarlijkse traktement werd betaald

uit in beslag genomen roomskatholieke kerkelijke goederen en het bedroeg 250 guldens.

Tot 1580 vergaderde de Hervormde gemeente wellicht in een schuur op het landgoed Kraayenstein, daarna werd de Abdijkerk door de Staten van Holland gerestaureerd en aan het Gereformeerde kerkvolk ter beschikking gesteld.

Hoewel de Loosduinse predikant Van Meurs vele malen namens de classis 's-Gravenhage was afgevaardigd naar de Zuid-Hollandse synode, waar menigmaal kritiek werd geoefend op superstitie, afgoderij en het handhaven van pauselijke boeken, bleek men de Loosduinse bijgelovigheid door de vingers te zien. Daarbij handelde men betreffende de Loosduinse predikant in strijd met de Dordtse Kerkorde, die in artikel 9 leert: "Nieuwelingen, mispriesters, monniken en die anderszins enige sekten verlaten, zullen niet toegelaten worden tot de kerkdienst, dan met grote zorgvuldigheid en voorzichtigheid, nadat zij ook een zekere tijd eerst wel beproefd zijn."

Het kerkzegel dat de hervormde gemeente van Loosduinen gebruikt heeft als tekst Jesaja 35:6 „Dan zal de lamme springen als een hert" en „Want in de woestijn zullen wateren ontspringen". Het wapen is ontleend aan dat van de eerste predikant. Het wapen stelt een springend hert boven kabbelende watergolven voor. Van Meurs overleed in 1627 en is in de Abdijkerk begraven.

De tweede predikant was Abraham Jacobi Kenneweg die er van 1616 tot 1637 stond. In 1619 stond hij niet op de nominatie om afgezet te worden vanwege remonstrantse gevoelens. Dat gebeurde wel met predikanten uit de buurgemeente Den Haag. Hij kende waarschijnlijk de Weg, in ieder geval de zuivere weg tot de zaligheid.

(Wordt vervolgd DV)

Bij de diensten

Komende zondag hoopt oud-gemeentelid Evert Meijer tweemaal voor te gaan. Zelf hoop ik het woord van de Heere te bedienen in Loosduinen en Lopikerkapel. Van harte gezegende diensten toegewenst.

Ter overdenking

Enkele gedachten over het gebed dit keer:

- * In het gebed is het beter een hart zonder woorden te hebben dan een woorden zonder hart (Bunyan)
- * Korte gebeden zijn lang genoeg (Spurgeon)
- * Menig gebed stikt onder een deken van woorden (Spurgeon)

de redactie